

Makói Független Ujság

POLITIKAI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. Kiss Pál.

FELELŐS SZERKESZTŐ TELEFON-SZÁMA: 63.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Dessewffy-tér 7. szám alatt.

Telefon szám 124.

Hirdetéseket díjazás szerint közlünk.

Kiadó és laptulajdonosok:

Dr. Kiss Pál és Lepits Kálmán.

Mi történt Makón?

Makó, szept. 25.

A két utolsó nap eseményei képezik a mai közállapotok hű képét.

Egyrészt a jogfosztott, nincsen, gazdasági érdekeiben megrendített nép ezreitüntetőleg, lelkesen, sőt nagyrészt elkeseredetten követelték az őket megillető jogokat, hogy ez által gazdasági helyzetükön segítsenek, másrészt a vármegye urai, a függő helyzetben levő tisztviselők, községi jegyzők, a dominiumos és nagytőkés virilisek cinikus mosolylyal és összeszorított ajkakkal akarják a fenálló rendet továbbra is konserválni, hogy a hatalmat ezután is kezükben tartva, létérdekeiket fényesen biztosítsák.

Ez a két szembenálló had feltétlenül érdekeltül küzd. Most már csak az a kérdés, kinek van igaza? A virilistáknak-e az ő befolyásuk alatt álló tisztviselőknek és községi alkalmazottaknak, vagy a makói nép ezreinek, az ország népe millióinak?

Ezt a kérdést egy szűk cikk keretében sem megindokolni, sem eldönteni nem lehet.

A mostani korhadt rendszert védelmező had egyszerűen kitért az érvekkel dolgozó ellenzék támadása elől. Sőt vezérszónokuk, a kegyelmes Náray Lajos, aki valamikor szociális intézmények, sőt a választói jog kiterjesztésének harcosa gyanánt fündöklött, világosan és félre nem érthetően, liberális mezben ugyan, a mostani konservatív irányzat bajnokaként mutatkozott be a mai napon és szofisztikus, régen megdöntött szociálpolitikai okoskodással igyekezett megvédelmezni az immoralis eszközökkel összehordott többség legalis jogait.

Justh Gyula azonban szintén világosan fejezte ki, hogy a mostani harc, mint minden fejlődési folyamat tekintetében megindított küzdelem, tisztán csak *hatalmi kérdés*.

Az egész harenak nincs más célja, mint az, hogy a közhatalom mostani birtokosait megrendszabályozva, a népet, a dolgozó milliókat is hatalomhoz s így ez által nagyobb darab kenyérhez juttassák.

Bármilyen legyen is a következménye a mostani obstrukciónak, az az egy bizonyos, hogy a harc végcélját meghiusítani nem, legfőleg csak késleltetni tudják a maradásig hívei.

Az erőpróbaként mutatkozó szavazás eredménye nem fejezi ki az erőviszonyokat, mert az képtelenség, hogy a kétharmadrészében teljesen függetlenségi és progresszív gondolkodású Csanádvármegye akaratát a virilismussal megfeleztett törvényhatósági bizottság kifejezhesse. A virilismus semmire sem képesít, sem a közvéleményt, sem

a nép akaratot ki nem fejezheti, csupán a saját anyagi érdekeit. Az pedig a mai szavazásnál kitént, hogy a mostani harenak fegyvere, az obstrukció ellen legnagyobb részt a földbirtokot és nagytőkét képviselő virilisek és a többi függő tisztviselők és községi előjárók szavaztak, nem mintha kedves volna nekik a létszámemelés és a vele járó kiadás, bár annak terheit még csak valahogy elbirják, mert hiszen őket ez kisebb mértékben érinti, mint a népet, hanem csupán azért, mert jól tudják, hogyha az obstrukció most sikerre vezet, ez csak siettetni az ő hatalmuknak korlátozását az által, hogy az általános, egyenlő és titkos választójogot törvénybe iktatják.

Csanádvármegye állásfoglalása a most folyó harcot le nem szereli, ez arra befolyással nem bír, ez legfőleg csak arra jó, hogy most már világosan kitűnjék, kik azok, akik a nép s kik azok, akik a saját egyéni érdekeiket védik.

Addig csak nincs baj, míg a nép kér. Most még csak kér. Pedig az elkeseredés fojtogatja a torkokat s a dühtől ökölbe szorul a kéz. De mi lesz akkor, ha a szorongó fájdalom bősziült sikoltással rohan elő a torkokból, mely kiáltásra le fognak döntni a mostani korhadt rendszer pillérei, mint hajdan Jerikó falai s mi lesz akkor, ha az ökölbe szorított kéz ütésre emelkedik, hogy pozdorjává törje a fanatikus reakciók ellenállását?

Ettől a jó sors óvjón. Jó lesz ezeken a dolgokon gondolkodni.

A népgyűlés.

Makóváros a választójogért.

(Saját tudósítónktól.)

Makó, szept. 25.

Nagy és az emberi emlékeztében soha el nem enyésző ünnepe volt tegnap Makóváros, illetve Csanádvármegye közönségének. A polgárok ezrei tiltakoztak ezen a népgyűlésen a katonai terhek emelése ellen és a polgárok ezrei egyhangú határozattal mondták ki, hogy az általános, egyenlő és titkos választói jog mielőbbi törvénybe iktatása iránt felirnak a törvényhozáshoz.

Makóváros közönsége ezen ünnepélyes népgyűlése alkalmával is megmutatta, hogy kitart nemcsak a népjogokért közdő vezére Justh Gyula mellett, de megmutatta azt is, hogy úgy mint a multban, most is felemelte tiltakozó szavát a nemzet minden erejét kizsákmányoló törekvés ellen.

E népgyűlésen volt Justh Gyula beszámoló napja is, melyen beszámolt egy évi politikai munkásságáról és tájékoztatta a közönsé-

get a politikai helyzetről. Ugyanezen népgyűlésen mondtak hatalmas és a közönséget minden irányban felvilágosító beszédeket azok a vendégek, kik Justh Gyulával erre az alkalomra Makóra jöttek.

Magáról a népgyűlés lefolyásáról az alábbi tudósítást közöljük:

Vasárnap reggel 10 órára volt kitérve a népgyűlés megkezdése. Már 9 órakor azonban ellepte a főteret a polgárság óriási tömege, Ember-ember hátán tolongott. A főtéren egy hatalmas emelvény állott a szónokok és az ujságírók részére. Az egész egész országban akkora volt az érdeklődés, hogy minden honnan jöttek hírlapírók, hogy informálják az egész ország közvéleményét Makó hazafias állásfoglalásáról.

A népgyűlést Szűcs József nyitotta meg. Előterjesztésére a népgyűlés egyhangulag megválasztotta elnöknek Kiss Pál drt és jegyzőnek Espersit János drt. Kiss Pál megnyitotta az ülést és ezután Justh Gyula mondotta el zajos éljenzés között a következő beszédét:

Tisztelt népgyűlés!

Szeretett polgártársaim!

Eljöttem ide közzéték, hogy beszámoljak. Eljöttem azért, hogy részt vegyetek ti is velem együtt abban a küzdelemben, melyet a nemzet jogaiért folytatunk, mert a nemzet közszabadságának biztosítéka veszélyben vannak.

Minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy azokat megmentsük a végső veszedelemtől. Magyarországon még fontosabbak a közszabadság biztosítékai, mint másutt, mert Magyarország állami függetlensége még mindig nincs kiépítve. Politikai pályám stációi ösmeretesek önk előtt. Közéleti szereplésem, minden legesekélyebb mozzanata össze van forva Makó városának, Csanádvármegyének közéletével. Büszke vagyok arra, hogy e város és e vármegye függetlenségi pártja mindég együtt érzett velem, a szerencse kerekének forgandósága sohasem befolyásolták irántam táplált érzelmeiket, jó és balszerencse között mindig hűséges küzdőtársaim voltak és valamint én jó és balsors között, mindenkoron híven, becsületesen helyt állottam elveim mellett, épen így önök bizalmukat soha sem vonták meg tőlem. Nehéz viszonyok között, mint fiatal embert ajándékoztak meg először bizalmukkal. Több mint két évtizeden át küzdöttem kitartóan a nemzeti jogokért, a népjogokért.

Mint az önök képviselője lettem a nemzet első választott tisztviselője. A nagy átalakulástól nagy eredményeket vártunk. De hát hiába! Csalódtunk. A nemzet reményeége legfőbb vágyai nem teljesültek.

Kiderült, hogy a nemzet akaratát még mindig nem forrása minden jognak. A többség akaratát nem érvényesíthetett. Mert nemzeti előhaladásnak titkos és nem titkos, magukat magyaroknak nevező kerékkötői megakadályozták, hogy végre-valahára király és nemzet megtudják egymást érteni.

És mivel elvek megvalósítása előlelküzdhetetlen ahadályok gördültek, ellenzékbe mentem. Mert a hatalom csak annyiban bír előttem értékkel, a mennyiben azzal elveimet megvalósíthatom.

Nagyobb szolgálatot véltem tenni hazámnak, ha az elvekért feláldozom a hatalmat, mint hogyha a hatalomért feláldoztam volna elveimet. És most ismét meghátrálást nem ismerve küzdök a függetlenségi és 48-as párt, elszánt táborának élén nemzeti jogokért, népjogokért, szabadságért, demokratikus előrehaladásért, amely nagy és dicső eszmék megvalósulása a többség akaratának törvénytelen eszközökkel, erőszakkal történt letörése következtében késedelmet szenved.

Hogy a többség akaratát nem érvényesíthetett a választásoknál, azzal mindenki tisztában van. Pénz, etetés, itatás, hivatalos presszió, erőszak, fegyveres erő, elnöki részrehajlás döntötték el a választási küzdelmet.

Nincs tehát semmi jogosultsága annak, hogy a törvénybe ütköző eszközökkel erőszakos módon létrejött többség kifogást emelhesen azon küzdelem ellen, mely most a képviselőházban folyamatban van.

A többség akaratát nem érvényesíthetett szabadon a képviselőválasztásoknál. Nem lehet tehát jogosan kifogásolni a haremódot, amely a véderő javaslatoknak törvényerőre emelkedését minden a törvényben megengedett eszközzel meg fogja akadályozni.

Törvénytelen választások után, különösen tekintettel arra, hogy a választások előtt a választók nagy többségének nem volt tudomása arról, hogy a kormány ily óriási nagymérvű pénz és véráldozatot fog a katonaság részére a nemzetlő követelni, mi nem törvénytelen erőszakos eszközökkel élünk, hanem a törvényes alapról le nem térve egyedül a házszabályok által megengedett eszközöket alkalmazunk.

És ezt a törvénytelen eszközök egész légiójával letipott ellenzéknek, alkalmazni nem csak joga, de kötelessége is. A corrupt választások megtorlásának ugyszólván ez az egyedüli módja,

Kérvénnyel megtámadni a választást, a curiai bíraskodásról szóló törvény hiányosságai miatt ugyszólván képtelenség. A büntetőbírósnál keresni orvoslást, mikor a kormányzás egyedüli vezérő esillaga a pártpolitika, hiába való fáradozás.

Mai törvényeink keretében tehát az obstrukció az egyedüli eszköz a választási korrupció megtorlására és lehetetlenné tételére.

És hiába minden mentési kísérlet, a Khuen kormány napjai megvannak számlálva. Nincs mentség, ki miben vétkezett, abban kell elpusztulnia.

Hiába veszik körül a halálos beteg ágyát tudósok, orvosok, profeszorok, hiába javasolnak képtelenebbnél képtelenebb eszközöket, hiába főispánok által praeparált törvényhatóságok injekciói, mind nem használnak semmit és csak arra lehetnek alkalmasak, hogy legfeljebb meghosszabbítsák az agóniát.

Vannak ahhoz értő és nem értő tudósok, politikusok, pártvezérek, akik sehogysem tudnak belenyugodni abba, hogy a képviselőház nagy tudomány, jellemző, közbecsülésnek örvendő elnöke és alelnökei szigorúan betűszerint, teljesen pártatlanul kezelik a házszabályokat és semmiféle trükkre semmiféle erőszakra nem kaphatók.

Mit nekik minden házszabály, minden jogszabály, az mind csak forma és betű, az nem köt senkit, azt lábba lehet üpörni. Nem a házszabály betűszerinti értelme, hanem annak szelleme irányadó. Nem gondolják meg, hogyha eltérünk a házszabályok betűszerinti értelmétől és annak csupán szellemét fogadjuk el irányadónak, akkor tág kaput nyitunk az erőszaknak.

A házszabályoknak szigorúan betűszerint való értelmezéséhez ragaszkodnunk kell már csak különleges közjogi helyzetünknek fogva is.

Tekintettel volt erre a múlt országgyűlés is, mikor a házszabályok szigorított alkalmazása alól kivette a közöskérdéseket, tehát a katonai kérdéseket is.

A politikai válság egyik érdekes fejleménye: Schönhaich hadügyminiszter lemondása és még érdekesebb távozásakor tett az a kijelentése, hogy az tisztán tárgyi okokkal áll összefüggésben. Ezekhez a tárgyi okokhoz nekünk is volna valamelyes közünk, de a magyar képviselőház a kormány jóvoltából teljesen tájékozatlan. Mintha csak a magyar képviselő háznak egyéb joga és kötelessége nem lenne, mint a katonai terheket gondolkodás nélkül megszárazni. Az új hadügyminiszter közlése kerületi nyilatkozatát olvasva, önkéntelenül a Chlopy parancs jut eszünkbe. Telve van az ország botlásokkal és rémes perspektívát nyújt a katonai terheknek az eddigiekénél is fokozottabb mértékben való szaporodása tekintetében.

Magát egyenrangú tényezőnek tartja a magyar állammal. Biztosít bennünket nagy kegyesen leereszkedőleg rokonszenvével. Nem vezet ellenséges indulat, ellenszenv. Mintha bizony ellenséges indulattal lehetne Magyarországnak hadügyminisztere. Imperatori allűrökkel veregeti meg a magyar typus vállait.

Kijelenti aztán, hogy a véderő javaslat egyes pontjait gyöngéknék tartja és nyíltan megmondja, hogy a hadsereg hadi képességének biztosítására még több pénz és vér áldozatra lesz szükség. Ilyen beköszöntő után képtelenség a véderőről szóló törvényjavaslat további tárgyalása. A kormány kötelessége azt a napi rendről levenni.

Mi pedig kettőzött erővel kell, hogy az obstrukciót folytassuk, hogy megmenthessük az országot a sötétbe való ugrástól.

A kormányzat minden ágában oly nagy a szükséglet, hogy addig míg arra nincs pénzünk, nem lehet a hadiköltségek mérték nélkül való fokozására még csak gondolni is.

Emberbaráti intézményekben szükkölködünk.

Közegészségügyünk rossz, nincs elegendő kórházunk, gyermek menhelyünk, árvaházunk.

A magyar közoktatásban mindennél orvoslásra váró súlyos sebek tárnak fel előttünk. Közel 300.000 gyermek nincs iskolázva és ezzel a legnagyobb bünt követi el az állam önmaga ellen, a mikor az általános műveltség, a tömegkultúra alapjait lerakni elmulasztja.

A középfokú oktatás évtizedek óta, mondhatnánk stagnál.

A mai vezetés mellett, sajnos, a középoktatás a hitfelekezeti ellentétek kiélesítése folytán egy az országra nézve végzetes irányzatot vett.

Az egyetemek kérdésében is a kormány csak ígéretet, de programot nem ad. Tervszerű eljárás helyett öletszerűen kapkod.

A kormány tehetetlenségének megdöbbentő jelensége látható abban a válaszban, amelyet Khuen az elvételhetetlen drágaság miatt deputálónak adott a minap.

Semmi, de semmi terve nincs, a kormánynak, hogy ezen a bajon segítsen. Emelkedik a drágaság, a miniszterelnök pedig elmélkedik a drágaságról és azt mondja, vagyonosodtunk, szaporodtunk, tehát többet fogyasztunk, az állatállomány kevesebb lesz és ez minden bajnak oka. A nép azonban nem arra kíváncsi, hogy mi ennek az oka, hanem arra, hogy a kormány miképpen akar ezen segíteni.

Közgazdasági önállóság nélkül ezen a bajon segíteni nem lehet. A nyomor, az inség, a drágaság, megszüntetése, vagy legalább enyhítése első rangú feladata kell, hogy legyen a kormánynak.

Általános, egyenlő, titkos választójog előbb, azután a döntés a népparlament. Khuen szerint előbb a véderő, azután közigazgatás államotítása s csak azután a választójog, de hogy milyen, arról nem beszél.

Sallustius Caesarhoz levelet írt a római birodalom újra szervezéséről. Ezen levelében, a mi viszonyainkra nagyon ráillő módon eseteli az állapotokat és bölcs tanácsokkal szolgál Caesarnek. Egyik levelében ezt írja:

Szükséges, hogy megtörje azon emberek pártját, kik megvannak romolva és aljasak, de egymással szorosán összetartva és fölfegyverkezve és féktelenül kormányozzák a római népet és tanácsot is. Ez a tanács is, melynek bölcsesége, önzetlen hazaszeretete és puritán jellege egykor a köztársaságnak veszélyei között reménye volt, most ide s tova ingadozik, hajtva a szeszély hullámcsapásai által és határozva az állam érdekei fölött azok gyűlöletének és dőllyének kénye szerint, a kik az államon uralkodnak. Néhány nemes, a párt esekély számú szenatori rendi segédeitől támogatva, önkénye szerint itél, kárhozzat és uralkodik.

Hogy a tanács benső erőt nyerjen, növelni kell tagjainak számát s be kell hozni a titkos szavazást. A titkos szavazás oltalma alatt az emberek inkább mernek a szabadság mellé, csatlakozni.

Hajdan a nép független ur vala és a föld minden nemzetének parancsolt, de azután elvesztette benső tartalmát, szétszűllött és a helyett, hogy a közhatalmak egy részét képezné, kiki szolgásgátot vett magára.

Azonban — teszi hozzá — nem ismerem félre s nem titkolom el, hogy mily szenvedélyes kitöréseket és vihart fog kelteni e terv kivitele a nemesség között. Méltatlankodva fogják kiabálni, hogy mindent fölforgatsz, hogy az intézkedések járomba hajtják a régi polgárokat.

Epen, mint most, azokat, a kik nem önérdeteket hajhásznak, a kik a nép érdekét viselik szívéükön.

A magyar faj szupremáciáját csak corrupt eszközökkel lehet fentartani? Az általános szavazati jog épen a magyar fajnak volna előnyös.

Közhatalmat pártoskodón kezelik.

Beoltotta a nemzet ereibe a corruptió vírusát. Megmérgezte a nép lelkiismeretét. Exisztenciájában támadta meg és támadja meg azokat a kik nem akartak, vagy nem akarnak táborához szegődni.

Magyarország politikai és társadalmi épületének alapjait újra kell építenünk. Az osztály uralom helyébe a népuralomnak kell jönni, s akkor majd jönnek igazi kormányok, melyek tudatában lesznek kötelességeiknek, és amelyek tudni fognak maguknak tekintélyt teremteni. Nyújtani fognak a népek több anyagi és szellemi jólétet.

Azok a kormányok a miénk lesznek, értünk fognak dolgozni, idegen érdekekért — soha és Magyaror-

szág népe megelégedett, boldog lesz.

Justh Gyula beszédét hosszan tartó éljenzés és taps fogadta, mely csak percek múlva ért véget. Justh Gyula után Kun Béla H. m. vásárhely országgyűlési képviselője szólalt fel. Részéről bizonyosságot tesz arról, hogy ők mindannyian teljesen továbbra is törhetetlen hűvei Justh-nak az ő politikájának és az általános választói jognak. Nagy éljenzéssel fogadott beszéde után Kunfi Zsigmond számadatokkal bizonyította be, hogy a katonai követelések mennyire terhelik az országnak ugyanis mindenféle fogyasztási adókkal kiuzsorázott lakosságát. Kunfi után Jászi Oszkár dr. az ország egyik legelső szociológus, az Országos Általános Választói Liga kiküldötte szólott. Beszéde során kifejtette, hogy az általános, egyenlő titkos szavazási jog ellenségei mindig arra hivatkoznak, hogy az általános választói jog mindenütt esődtöt mondott és ennek bizonyítására az amerikai demokráciát hozzák fel. Jászi e célból egyenesen Amerika kiváló politikusaihoz és közigazdászaihoz fordult, akik hozzá intézett levelükben az általános választói jog teljes diadala és nemzet fenntartó szükségessége mellett nyilatkoztak.

Jászi nagy tetszéssel fogadott beszéde után Buza Barna országgyűlési képviselő mondott talpra esett ötletes beszédet. Beszédében kifejtette számos szellemes és találó hasonlat keretében, hogy ez a többség, melyet magának vall a kormány, nem a nemzet igazi akarata, hanem a megvett és leitatott választók büne. Soka nem is tarthat ez a többség, mert az orvosi tudomány is azt mondja, hogy részeges szülőknek gyermeke nem életképes. Majd Hajdu Frigyes dr. volt faseti országgyűlési képviselő beszélt az obstrukció mellett.

Ezután Espersit János dr. előterjesztette a következő határozati javaslatot:

Határozati javaslat.

A makói polgárságnak szeptember hó 24-én tartott népgyűlése egyhangulag kimondja, hogy a parlamentben napi rendben levő véderőjavaslatok törvénybeiktatása az ország vagyoni helyzetét súlyosan támadja meg, a kívánt vér és pénzállozat teherbírástunkat túlhaladja s így az azok ellen megindított parlamenti harc nemzeti szempontból kívánatos és azok ellen minden célra vezető eszközt felhasználni, a küzdő ellenzéknek kötelessége, mert küzdelmük önzetlen, helyes és a nép millióinak érdekében történik. A mostani parlament nem fejezheti ki a nép akaratát, mert cenzusos választójogunk ennek kifejezésére nem is alkalmas; miért is a népgyűlés feliratban kéri a képviselőházat, hogy a véderőjavaslatok visszautasítása mellett, megfelelő módon utasítsa a kormányt, hogy az általános, egyenlő, titkos és községenkénti választójog törvénybelktatására javaslatot terjesszen elő.

A határozati javaslat egyhangulag kitérő lelkesedéssel fogadta el a népgyűlés. Ezután a népgyűlés határozati javaslatához a következő kiküldötték járulnak hozzá kisebb beszédek keretében. Először is a makói függetlenségi és 48-as párt nevében dr. Kardos Izsó párttitkár szólott a párt nevében. Azt elfogadta.

Megjelentek

Hódmezővásárhelyről: Kun Béla vezetésével. Nagylakról: Dr. Kolonits József függ. pártelnök vezetésével. Aradmegyei függetlenségi párt: Szudy Elemér „Arad és vidéke” szerkesztőjének vezetésével. Aradi függetlenségi párt: Dr. Müllek Lajos vezetésével. Szegedi függetlenségi

párt: Dr. Papp Róbert és Sáfár László vezetésével. Kunágotai függetlenségi párt: Szilágyi Gyula vezetésével. M. Kovácsháza függetlenségi párt: Purgly János vezetésével. Földeáki függetlenségi párt: Bugyi István vezetésével 160 tagu küldöttség. Battonya: Mogyoróssi Elek vezetésével. Aradi szociáldemokrata párt: Dr. Vadász Ármán, Varga Ferenc vezetésével. Szegedi szociáldemokrata párt: Varsandán László, Schefer Vilmos vezetésével.

Ezenkívül a esanádmegei összes községek függetlenségi pártjai is képviselve voltak.

Közgyűlés a megyén.

A verseci átirat ügye.

— Lapunk tudósítójától. —

Makó, szept. 25.

Ma délelőtt *Jakabffy* István főispán elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott Csanádvármegye törvényhatósági bizottsága.

A mai rendkívüli közgyűlésnek csak két tárgya volt. Az egyik volt *Dózsa* Simon dr. indítványa, mely azt célozta, hogy az október hó 2-án tartandó rendes megyei közgyűlés, tekintettel az izraeliták hosszú napjára, elhalasztassék.

A másik tárgya volt a közgyűlésnek Versec város átirata. Versec városa ugyanis elítélte a parlamentben most folyó obstrukciót és arról a törvényhozást értesítette.

Most Versec városa hasonló szellemű felirat küldésére kérte fel Csanádvármegyét is.

Az első tárggyal hamar végzett a vármegye törvényhatósága. Kimondotta ugyanis a törvényhatóság, hogy jövőben minden hitfelekezet ünnepét figyelembe veszi és ha a törvényhatósági bizottság közgyűlése ilyen ünnepnapra esnék, akkor a közgyűlést az ünnep után következő hétköznapon tartják meg. E szerint kimondotta a törvényhatóság azt is, hogy az október hó 2-ra kitűzött közgyűlést 3-án tartják meg.

Nagy vitát idézett elő a verseci átirat. A tárgyhöz többen szólottak hozzá. A függetlenségi párt részéről *Justh* Gyula, *Kiss* Pál dr., *Dózsa* Imre dr., a munkapárt részéről *Meskö* Sándor dr., *Návay* Lajos dr., *Kökényessy* Géza A függetlenségi párt nevében *Kiss* Pál dr. indítványozta, hogy a verseci átirat irattárba tétessék.

A sok szóнок délután egy óráig foglalta le az időt, mikor névszerint szavazást kértek, mit a főispán el is rendelt. Beadott 158 szavazat. Ezek közül 89-en szavaztak arra, hogy a vármegye felir a törvényhozáshoz és elítéli a parlamenti obstrukciót, 69-en pedig a mellett szavaztak, hogy a verseci átirat fölött napirendre térjen a törvényhatóság és az átirat irattárba tétessék.

Hogy kik szavaztak a verseci átirat mellett s kik ellene s hogy hányan voltak ezek között virilisták, választottak és tisztviselők stb. holnapi számunkban közöljük.

Követelje mindenki az ujságarusoktól a „Makói Független Ujságot”. A „Makói Független Ujság” mindenben a közönség érdekeinek szószólója és támogatója s az igazi függetlenségi és 48-as eszmék kitartó harcosa.

NAPI HIREK

Tájékoztató,

Naptár. Szeptember 26. Kedd. Római kath. A 16. Geillert. Gör. kath.: Szeptember 11. B. 15. Teod. — Nap két 5 óra 48 perckor, nyugszik 5 óra 55 perckor.

Időjárás. A budapesti meteorológiai intézetnek Makóra érkezett jelentése szerint a következő időjárás várható: Enyhe idő várható. Déli szelekkel és nyugaton esővel. — Sörgőprógnózis: enyhe, nyugaton elvélve esapadék. Déli hőmérséklet: 18.6 fok Celsius.

(**Bizottsági ülés.** A makói gazdasági iskola föld-dolgozóiban tudvalevőleg a szombati közgyűlés bizottságot küldött ki annak a megállapítására, hogy az iskola tulajdonképpen milyen jellegű, szorosan földmívelő-e vagy kertészeti. Ez a bizottság e hó 28-án tartja meg vizsgálatát künn a helyszínén az iskolánál.

(**A városi hivatalok költözése.** A városháza javításával járó munkálatok annyi zajt és port vernek fel az épületben maradt hivatalokba, hogy a sok zaj és por lehetetlenné teszi a hivatalnokok dolgozását. E miatt dr. Galambos Ignác polgármester ki akarja költöztetni ezeket a hivatalokat az építkezés idejére. Ma délután az ipartestület helyiségeit tekintették meg, hogy alkalmasok-e a városi hivatalok befogadására.

(**Hitelesítő közgyűlés.** A múlt szombaton megtartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét ma délután hitelesítették.

(**Szilágyosomlyó átirata.** Említettük már, hogy a városok segítségére megállapított három millióból a kormány ez idén egy millió koronát visszatartott s e miatt Szilágyosomlyó felirt a kormányhoz, melyben ez összegnek is a kifizetését kéri. Szilágyosomlyó ezt a feliratát pártolás végett mi hozzánk is megküldötte volt. Ma ugyanilyen értelmű átiratot kaptunk Máramaroszeletről. Az átiratokkal a legközelebbi közgyűlés foglalkozik.

(**Nevelő szülők értekezlete.** A Makóra kihelyezett állami gyermekek nevelése szülői értekezlet tartását tette szükségessé. Ezt a nevelő szülői értekezletet szerdán délután tartják meg a Szegedi-utcai állami elemi iskolában. Heller Adél települégyelölő magyarázza meg ezen az értekezleten a nevelő szülőknek mindazon teendőket, melyek az eddigi gyakorlat szerint a gyermekek egyöntetű és helyes nevelését biztosítják. A szerdán délután tartandó nevelőszülői értekezleten kötelesek a nevelő szülők a hozzájuk gondozás végett *kiadott gyermekkel és a gyermektartási könyvekkel megjelenni.*

Október hó elsején Érdeky József összes helyiségeiben fényes szüreti mulatságot rendez.

(**Harcias amazon.** Bakos József végrehajtó Görbe Rozália makói lakosnőnél valami adó miatt foglalni akart. A végrehajtást szenvedett annyira nem szívesen látta kellemetlen vendégét, hogy durva szitkokkal, káromkodásokkal halmozta el hivatalosan eljáró városi alkalmazottat. Mikor még Bakos figyelmeztette az asszonyt cselekménye esetleges következményeire, Görbe Rozál nemcsak hogy nem csüblt el, hanem egy basbotot kapott fel s azzal akarta helybenhagyni a végrehajtót. Rendőrt kellett hívni a harcias amazon megfékezésére s ezután meg következik még a bun-

kója a dolognak: Görbe Rozált a bíróság is meg fogja büntetni hatóság elleni erőszak miatt.

A szintársulat egyik tagja a Korcnától a polgári leányiskoláig terjedő uton elvesztett egy reá nézve értékes emlékkövet. Miután az említett zöld kö csak volt tulajdonosára bir értékkel, a tulajdonos a megtalálót busás jutalomba részesíti. A megtaláló szíveskedjék a követ a rendőrkapitányi hivatalhoz beadni, hol az illető a jutalmat is átveheti.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedden: csak felnőttek részére **A Rubikon**, vigjáték. (Bérletben.)

Szerdán: **Karenin Anna**, dráma. (Bérletben.)

Csütörtökön: Nagy Dezső jutalomjátékául **Mongodin ur felesége**, bohózat. (Bérletben.)

Pénteken: **Muzsikus leány**, vig operett. (Bérletben.)

Szombaton: **Muzsikus leány**, vig operett. (Bérletben.)

Az obsitos.

A tüzőltó-otthon létesítése javára ment a mai előadás — bérletszünetben. A nézőtér többi része megtelt, csak a páholyok maradtak üresen. Pedig a jótékony célon kívül maga a darab és az előadás is megérdemelte volna, hogy a mai estén megjelenjenek azok, akik elmaradtak. A darab szépségeit minden részében érvényre juttatták az előadó művészek, akik közül legelső sorban **Nádasyné Jolánt** kell kiemelnünk a mai tökéletes művészi játékáért. Ez az est az ő estéje volt. **Ujj Kálmán** ma újabb geureben ismertük meg a falusi zsidó szerepében s itt éppen olyan igazi művészek bizonyult, mint egyébként, más alakításában is meg szoktuk már tőle. **Peterdi Etelka** a zsidólány fonákságainak a kidomborításával remekelt s e mellett most is szépen táncolt és énekelt. **Dobos László** kitűnő volt a címszerepben. **Jók** voltak még: **Fekete Rózi**, **Petrik** és **Szigeti** is.

* **Rubikon bemutatója.** Ma kerül bemutatásra színházunkban a Vigszínház nagysikerű újdonsága a **Rubikon** amely egyike a legkitűnőbb bohózatoknak, melyek az utóbbi években íródtak. A darab rendkívül mulatságos és egymást követik az érdekesnél érdekesebb pompás jelenetek. Egyre azonban figyelmeztetjük a közönséget, hogy a **Rubikon** rendkívül pikáns darab és így nem való sem fiatal lányoknak, sem a tanulóifjúságnak, amely körülményre különben a színlap is figyelmezteti a közönséget, amely „csak felnőttek részére” jelzéssel van ellátva. A darabot **Nádasyné igazgató** rendezte. A vezetőszerepeket a Rubikonban **Bányai Irén**, **Dinnyési Juliska**, **Nádasyné**, **Ujj Kálmán**, **Nagy Dezső**, **Petrik**, **Kemenes** és **Szigeti** játsszák. Azt hisszük, hogy a darabnak nálunk is nagy sikere lesz.

* **Karenin Anna bemutatója.** Szerdán lesz színházunkban Toldy világhírű drámájának a **Karenin Anna**-nak, bemutatója, amely diadallal járta be az egész világ legnagyobb színpadait mindenütt nagy sikert aratva. Budapesten a **Magyar Színházban** került színre a **Karenin Anna**, ahol szintén szenzációs sikere volt és nap-nap után zsúfolott házakat vonzott. A darab vezetőszerepeit nálunk

Finnyési Juliska (a ki a címszerepet játsza), **Bányai Irén**, **Fekete Rózi**, **Nádasyné**, **Ujj Kálmán**, **Kemenes**, **Földes**, **Dobos**, **Petrik**, **Latabár**, **Békési** és **Szigeti** játsszák. Jegyeket ezen előadásra már lehet váltani a színházi pénztárnál.

Regény.

Ezerszer a halál torkában

(Egy idegen földrészekbe szakadt magyar ember csodás kalandjai.)

Elbeszéli: **Ő** maga. (49)

VI.

Az első emberevő lakoma.

Pár percnyi mérkőzés után az ellenség végkép le volt verve és hirtelen hátat fordított vad futásban menekülve a csataterőről — minden láрма és szitokzapor után csupán három harcost hagyván hátra, ezeket sem holtan, hanem többé-kevésbé súlyosan megsebesülve.

Miután kegyelmet sem nem adnak sem nem várnak az ilyen ütközésekben, a három sebesülttel gyorsan elbántak a mi főnökeink, megadták nekik a kegyelmeidőfést egy waddyval vagyis bunkós bottal. A három holttestet aztán lándzsákból és fűből hevenyészett saroglyákra tették s a mi táborunkba küldték.

Annyi félreérthetetlen jel mutatta, hogy mi fog következni, hogy tudtam, miként kannibál lakomát fognak csapni. De szembeszökő okoknál fogva nem tiltakoztam ellene; sőt úgy tettem, mintha észre sem venném az egészet. Az aszonyok (kik minden tulajdonképeni dolgot végeznek) letérdeltek és három hosszú gödröt ástak a kezökkel, mindegyik hét láb hosszú és három láb mély volt. E kemencék mindenikébe fektették az elesett harcosok holttestét és aztán beföldték a gödröt, előbb kövekkel és aztán homokkal. Az egész fölött hatalmas tüzet raktak, melyet mintegy két óra hoztat nagy szorgalommal egyre raktak.

A sütés ideje alatt nagy vigaság folyt a feketék közt. Kellő időben aztán jelt adtak s a kemencéket fe'nyitották. Én beléjök néztem és láttam, hogy a holttestek erősen meg vannak égve. A bőr több helyütt felrepedezett és folyékony zsir csorgott ki belőlük. De talán jobb lesz, ha minél kevesebbet mondok erről az iszonyatos látványról. Egy-egy rikkantással több harcos ugrott a gödrökbe, lándzsákat feszítettek a sült test alá, melyet midőn kiemeltek, az egész vadtörzs a szó szoros értelmében rá vetette magát és tagonkint szédszedte.

Láttam anyákat egy lábbal vagy egy karral, amint pityergő gyermekei körülfozták és sirtak a maguk porclójáért az iszonyatos nyálank-ságtól.

(Foly. köv.)

Friss m u s t

kapható

özv. Iritz Sámuel cégnél.

Érdemes olvasni!

Uj láncoskut gummik nélkül, óránként 20 ezer liter vizet felhoz, egy fiu hajtása által.

Ujszivónyomó és forgó kut

meglepően működik. 20 méter távolságra fecskendez mindkettő, befagyásmentes

és használatban láthatók.

Kaphatók:

Halász Á. gépüzletében

Makó, (Főtér.)

Fecskendőt pótolja és az udvar díszé. Minden vidékre szállítatik.

Megérkezett a valódi boszniai

S z i l v a

mely jutányos áron kapható ma és a következő napokon,

Hévézi Józsefnél

a (Ludpiac) Püspökkert mellett.

Kiadó üzlethelyiség.

A makói izraelita hitközség épületében a színház téren november hó 1-ére **kiadó** a II. számú (Fischl-kiadó féle) üzlethelyiség.

Írásbeli ajánlatok a hitközség jegyzői irodájában adandók be, hol a bérlet iránt bővebb felvilágosítás kapható.

T. közönség figyelmébe.

Tisztelettel vanszerencsém felhívni Makó és vidéke b. közönségét modern

festőműhelyemre,

hol készítek e szakmába vágómindenféle templom- és szoba-újszt. a külföld legizlésesebb mintájára.

Elvállalok: templom- és szobafestést, aranyozást, mázólast és szoba-kárpitozást, külső homlokzat festést

x a legdiszesebb kivitelben. x

Makó és vidéke n. é. közönségének becses pártfogását kérve tisztelettel:

Apjok Sándor

festő, Makó, Szent István-tér 12. sz.

8 darab tárnoki föld

eladó.

Megtudható Mészáros Istvánnál Kossuth-utca 162. régi szám alatt.

Egy jó órát szerezhetsz magának

vagy divatos arany- és ezüst ékszereket m. kir. fémjellel ellátva rendkívül jutányos árak mellett. Menyasszonyoknak és vőlegényeknek 10 százalék árengedmény. Erős vasúti és munkás órák pontosan beszabályozva jótállás mellett. Régi nagy tört aranyat a legmagasabb árban veszek vagy új tárgyakra becserélem. Különlegességek divatos női órákban és ékszerekben. Midőn biztosítom a n. é. közönséget a legszolidabb kiszolgálásról, b. pártfogásukat kéri

VIDOR MANÓ órás- és ékszerész (2)

Makó, (főtér) az „Otthon“-kávéház mellett.

Értesítés!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű helybeli és vidéki uriközönséget, hogy az őszi és téli áruim megérkeztek.

Legfinomabb angol-, skot- és honi gyártmányok nagy választékban.

Ujjonnan s modernül berendezett szabó-műtermemben, ahol csakis legújabb divat szerint és legjutányosabb árak mellett készülnek, u. m.:

szalon-, utcai- és sport öltönyök, felöltők, felikabátok, stb. stb.

Az uri közönség becses pártfogását kérve, — kiváló tisztelettel

Ifj. ANTAL JÓZSEF

Makó, Dessewffy-tér 13. sz., (Makói Ujság bérpalotájában).

őzv. Szentpéteri Sándorné Gera Rozáliának Hatrongyosson Csikós Kis István szomszédságában

félfertály tanya-földje

eladó, — Bővebb felvilágosítást ad az eladó, vagy megbízott Apjok Imre, 921. tanya-szám alatt.

Egy jó házból való fiuk

tanulóul

jó fizetéssel felvétik
a Makói Független Ujság
nyomdájában.

Földparcellázás.

Makó városától 3—4 órajárásnyi távolságra, Torontálmegyében egyik nagyobb uradalom birtoka parcellázás alá kerül. A cél, hogy magyar, ezek között elsősorban makói és ennek vidékén lakó gazdák kezére jusson az ugy gabonaneműek, mint káposzta növények s kerti vetemények tehát hagymatermelésére is egyaránt alkalmas, körülbelül **kétezer hold** elsőrendű minőségű terület. A föld ára jutányos s a fizetési feltételek, nagyon kedvezőek.

A parcellák 10-től 100—200 holdig való, esetleg tíz holdasnál is kisebb területekkel kerülnek eladás alá.

Felhívom azokat, a kik e földből vásárolni óhajtanak, hogy nálam **mielőbb** jelentkezzenek. A részletes feltételeket a jelentkezés alkalmával közlöm.

Makó, 1911. szeptember 21.

Dr. Kiss Pál ügyvéd.

A Makói Független Ujság nyomdája

a legmodernebb kivitelben s a legjutányosabb árak mellett készít mindenféle nyomdai munkát, u. m.: üzleti- és irodai nyomtatványokat, eljegyzési kártyákat, lakodalmi és bál meghívókat, röpiveket és falragaszokat, névjegy kártyákat, továbbá egész könyvek és füzetek nyomását. A Makói Független Ujság nyomdájában megjelenő

MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

politikai napilap naponta 6000 példányban jelenik meg. Hirdetéseket jutányos árak mellett vesz fel minden reggel 7 órától este 9 óráig.

A MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

Telefon-sz. 124. ☒ nyomdája és kiadóhivatala. ☒ Telefon-sz. 124.